

ДРУШТВО ЗА ИСХРАНУ СРБИЈЕ

организује

Семинар са темом

ОДРЖИВА ИСХРАНА У ОДРЖИВОМ РАЗВОЈУ

Београд, **4. новембар 2022.** године

ПОЉОПРИВРЕДНИ ФАКУЛТЕТ

Немањина 6 Земун

Програм је акредитован код Здравственог савета Министарства здравља

Републике Србије под ознаком

Б-109/22

за лекаре, фармацеуте, биохемичаре и дијететичаре-нутриционисте као национални

семинар I категорије што значи да

предавачи добијају 12 поена

учесници 6 поена

Организациони одбор:

Проф. др Љиљана Трајковић Павловић, председница

Прим. др Весна Палибрк Пантић

Проф. др Миомир Никшић

Проф. др Јелена Цвејић

Доц. др Вања Тодоровић

Весна Зечевић, нутрициониста

Програмски/ Научни одбор

Проф. др Иван Станковић, председник

Проф. др Слађана Шобајић,

Проф. др Душица Стојановић

Проф. др Милка Поповић

Проф. др Љиља Торовић

Проф. др Марина Ђорђевић Никић

Проф. др Брижита Ђорђевић

ПРОГРАМ СЕМИНАРА
4. НОВЕМБАР 2022.
„ОДРЖИВА ИСХРАНА У ОДРЖИВОМ РАЗВОЈУ“

Сатница	Тема	Метод рада	Предавачи/Модератори
9.00-10.00	Регистрација учесника		
10.00-10.15	Уводна реч организатора и Радионица: попуњавање улазно-излазног теста		
Модератори: Будимка Новаковић и Марија Бабовић			
10.15-10.45	Одржива исхрана	П предавање	Проф. др Будимка Новаковић Медицински факултет Нови Сад
10.45.-11.15	Приступ храни и здравој животној средини као услов здравља у Агенди за одрживи развој до 2030.г	Предавање	Проф. др Марија Бабовић Филозофски фак. Одељење Социологија
11.15-11.45	Навике у исхрани одраслог становништва Србије 2000-2020.г	Предавање	Прим. dr sci.med. Јелена Гудељ Ракић Инст.јавно здравље Србије-„Батуг“
11.45-12.15	Значај доступност хигијенски исправне воде за пиће Агенди одрживог развоја: изазови у РС	Предавање	Проф. др Катарина Пауновић Медицински факултет Београд
12.15-13.15	Храна , исхрана и одрживи развој	Радионица	Проф. др Маја Грујичић Медицински фак. Нови Сад, Проф. др Јелена Јовичић Бата Медицински факултет Нови Сад,
13.15-13.45	П А У З А		
Модератори: Слађана Станојевић и Драган Милићевић			
13.45-14.15	Да ли околности и догађаји на нашој планети доводе у питање одрживост производње хране и елиминацију сиромаштва и глади?	Предавање	Проф. др Мирослав Врвић Др. сци. биох. Николета Лугоња Виши научни сарадник Унив. Београд, Институт за хемију, технологију и металургију
14.15-14.45	Концепт <i>једно здравље</i> : холистички приступ у функцији одрживог развоја система хране и исхране	Предавање	Др sci. vet. Драган Милићевић Научни саветник Инст. за хигијену и технологију меса, Београд
14.45-15.15	Могућност примене сојине окаре у формулисању функционалне хране	Предавање	Проф. др Слађана Станојевић Пољ. фак. Београд-Земун
15.15-15.45	Биоактивне компоненте из комине грожђа: садашња примена и будући изазови у изради функционалне хране	Предавање	Проф. др др Мирјана Пешић Пољ. фак. Београд-Земун
15.45-16.45	Одрживо окружење - шта можемо да урадимо?	Радионица	Проф. др Маријана Ћурчић Доц. др Невена Ивановић Фармацеутски фак. Београд
16.45-17.15	Улазно-излазни тест	Радионица: Дискусија, Рад у малим групама, Додела сертификата	Сви учесници

Obrazloženje teme seminara

Napori za iskorenjivanje gladi, tj. obezbeđenje dostupnosti hrane adekvatne po količini i nutritivnoj vrednosti i napori za smanjenje prekomerne konzumacije hrane velike energetske gustine usmereni su ka eliminaciji pothranjenosti i gojaznosti i bolesti koje nastaju kao njihove posledice. Navedeni elementi utkani su i u **Agendu održivog razvoja do 2030 UN koju je usvojilo 193 zemlje 2015 g. uključujući i Republiku Srbiju (RS)**. Nedovoljna dostupnost hrane u pojedinim populacionim grupama povezana je sa pothranjenošću majki, zastojeom u rastu i razvoju dece do 5 g starosti, većom učestalošću mikronutritivnih deficita i smanjenom efikasnošću imunološkog sistema. Zdravstveni problemi povećavaju opterećenost zdravstvenog sistema i socijalnih davanja. Istovremeno, prekomerna upotreba hrane velike energetske gustine povezana je sa velikom prevalencijom prekomerne telesne mase i gojaznosti, hipertenzijom, dijabetesom tip 2, ishemijskim bolestima srca i krvnih sudova, malignim neoplazmama određenih lokalizacij, prevremenim invaliditetom i drugim vrstama rane onesposobljenosti i skraćenjem očekivanog trajanja života (1).

Svetski samit o sistemu proizvodnje i plasmana hrane, koji su organizovale Ujedinjene nacije 2021. godine, okupio je veliki broj stručnjake iz različitih oblasti. Cilj samita bio je da se donosiocima političkih odluka i stručnjacima, koji učestvuju u sprovođenju usvojenih politika proizvodnje i plasmana hrane na svetskom, regionalnom i lokalnom nivou, predstave relevantni podaci koji nedvosmisleno pokazuju da postojeći sistemi proizvodnje i plasmana hrane ne obezbeđuju optimalnu snabdevenost stanovništva hranom. Transformacija sistema proizvodnje i plasmana hrane nije jednostavna. To je dugoročan proces koji treba da pomogne boljoj dostupnosti hrane kako bi se smanjila opterećenost države bolestima koje su preventabilne. S druge strane, promene sistema proizvodnje i plasmana hrane dale bi doprinos u unapređenju zaštite životne sredine i imala bi manje nepovoljan uticaj na sveukupne klimatske promene (2, 3).

U drugom izveštaju o napretku Srbije za dostizanje ciljeva održivog razvoja do 2030g (2021.g) konstatovano je da je RS ostvarila značajan napredak u smanjenju siromaštva što se manifestuje smanjenjem broja neuhranjene, u rastu zaostale i gojazne dece. Nije ostvaren napredak u smanjenju nesigurnosti u obezbeđenju hrane, iako je učinjen značajan napredak u unapređenju poljopivredne proizvodnje. Umeren napredak ostvaren je u unapređenju dostupnosti higijenski ispravnoj vodi za piće i kvalitetnije sanitacije, ostvaren je mali napredak na pravilnom uklanjanju otpada uključujući otpad iz prehrambene industrije i objekata za pripremu hrane za veliki broj korisnika. Problem postojanja velikih razlika životnog standarda po regijama nije otklonjen. U izveštaju je konstatovano i da nacionalne institucije ne poseduju relativno veliki broj podataka bitnih za analizu određenih indikatora (4).

Dostupna stručna literatura pokazuje da brojne naučne i stručne institucije i odgovorne kompanije u RS sprovode istraživanja i programe na međunarodnom i lokalnom nivou koji doprinose unapređenju pojedinih oblasti bitnih za održivi razvoj (5).

Poseban problem predstavlja nedostupnost higijenski ispravne vode za piće i sanitacije u određenim regijama što dodatno povećava rizik za razvoj bolesti prenosivih hranom i vodom za piće kao i nedostatak povezanosti programa kontrole bolesti prenosivih hranom kod ljudi i životinja i antimikrobnoj rezistenciji(6)

Cilj seminara, koji organizuje Društvo za ishranu Srbije, je da eminentni domaći stručnjaci iz različitog ugla prezentuju značaj preporuka za održivi način ishrane (7), potstaknu učesnike da kroz diskusiju razmene svoja iskustva i daju predloge za buduće aktivnosti u oblasti unapređenja kvaliteta ishrane i smanjenja rizika za razvoj velike gupe bolesti koje su povezane sa nepravilnom ishranom, analiziraju

podatke o poveznosti načina ishrane sa proizvodnjom i plasmanom hrane kao i dispozicijom prehrambeng otpada na državnom i lokalnom nivou.

1. UN Srbija: Ciljevi održivog razvoja. Beograd. Dostupno na www.rs.one.un.org, (Jun, 25 2022).
2. UN Scientific Group: Food system summit report. Science for transformation of the food system. Summarized recommendations.2021. Available on: www.un.org/en/food-system-summit. (Available Jun, 25 2022).
3. Amoroso L. Post 2015 agenda and sustainable development goals: where we are no? Global opportunities to address malnutrition in all its forms including hidden hunger. World Rev Nutr.2018; 45-56.
4. Marija Babović: Izveštaj o napretku u ostvarivanju ciljeva održivog razvoja do 2030g u Republici Srbiji. Republički zavod za statistiku. Beograd 2022.
5. Izazovi održivog razvoja u Srbiji i Evropskoj uniji. Institut Društvenih nauka. Zbornik. Urednici P Jovanović, S Stojković Zlatanović. Beograd 2020.
6. EU. Enhancing the capacities of Serbian authorities in zoonoses and fod borne diseases control. Twinning project. (2017). Dostupno na: vet.minpolj.gov.rs/projekti/zonoze/?s=
7. FAO/WHO. Sustainable diet. Rome. 2019.

Prof. dr Ljiljana Trajković Pavlović
Predesednica Društva za ishranu Srbije

ДРУШТВО ЗА ИСХРАНУ СРБИЈЕ
SERBIAN NUTRITION SOCIETY

додељује

СЕРТИФИКАТ

Николети Лугоњи

која је учествовала са предавањем по позиву на

на семинару

ОДРЖИВА ИСХРАНА У ОДРЖИВОМ РАЗВОЈУ

04 . новембар 2022.године
Пољопривредни факултет у Београду/Земун

*Председница Друштва за исхрану Србије
Проф.др Љиљана Трајковић Павловић*

Љ. Трајковић - Pavlovic

DUŠTVO ZA ISHRANU SRBIJE

ZBORNİK SAŽETAKA RADOVA
PREZENTOVANIH NA STRUČNOM SKUPU

**„ODRŽIVA ISHRANA
U ODRŽIVOM RAZVOJU“**

BEOGRAD 04. NOVEMBAR 2022.

Poljopivredni fakultet Zemun

Miroslav J. Jent
20.03.'23., Bgl.

DUŠTVO ZA ISHRANU SRBIJE

ZBORNİK SAŽETAKA RADOVA
PREZENTOVANIH NA STRUČNOM SKUPU

**„ODRŽIVA ISHRANA
U ODRŽIVOM RAZVOJU“**

BEOGRAD 04. NOVEMBAR 2022.

Poljopivredni fakultet Zemun

Organizator
Društvo za ishranu Srbije
Savska broj 9/III, Beograd

Izdavač: Društvo za ishranu Srbije, Beograd

Godina 2023.

Organizacioni odbor

Prof. dr Ljiljana Trajković Pavlović
Prim. Dr Vesna Pantić Palibrk
Prof. dr Miomir Nikšić
Prof. dr Jelena Cvejić
Doc. dr Vanja Todorović
Vesna Zečević Nutricionista

Naučni odbor

Prof. dr Ivan Stanković
Prof. dr Slađana Šobajić
Prof. dr Nađa Vasiljević
Prof. dr Dušica Stojanović
Prof. dr Brižita Đorđević
Prof. dr Aleksandar Kostić

ISBN 978-86-909633-6-2

Štamparija

TON PLUS doo, Beograd, Srbija

Tiraž

100

U sufinansiranju stručnog skupa učestvovalo je
Ministarstvo nauke i obrazovanja Republike Srbije

Nikoleta Lugonja¹, Miroslav M. Vrvic²

¹Institut za hemiju, tehnologiju i metalurgiju, Univerzitet u Beogradu

²“GOLDFOOD 2020“ doo, Beograd

DA LI OKOLNOSTI I DOGAĐAJI NA NAŠOJ PLANETI DOVODE U PITANJE ODRŽIVOST PROIZVODNJE HRANE I ELIMINACIJU SIROMAŠTVA I GLADI?

Održivo/st i održivi razvoj je poslednjih godina često u upotrebi kao i zeleno/i i životna sredina, verovatno kao eho „Rio deklaracije o životnoj sredini i razvoju“ iz 1992. godine, u kojoj se u Principu 1 doslovno navodi: „Human beings are at the centre of concerns for sustainable development. They are entitled to a healthy and productive life in harmony with nature“. Pojam održivosti/održivog razvoja kao ekološko-socio-ekonomske, najtačnije, političke kategorije, datira iz 1983. godine kao rezultat rada Brundtlandine komisije OUN, prema kojoj je prihvaćeno: „Održivi razvoj (OR) je razvoj koji zadovoljava potrebe sadašnjosti bez ugrožavanja sposobnosti budućih generacija da zadovolje svoje potrebe“. Posledično, OR iz vizure prirodnih nauka bio bi neometani protok supstanci i energije kroz sve ekosfere na zemlji, odnosno odvijanje biogeohemijskih ciklusa uključujući i hidrolški ciklus, bez nepredvidjenih događaja, reakcija, zastoja!

Kreatori i promotori OR su u OUN došli 2015. godine do Rezolucije Generalne skupštine o OR sa 17 ciljeva, sa agendom 2030, medju kojim su i iskorenjivanje siromaštva (1.) i gladi uz održivu poljoprivrednu proizvodnju (2.), kojom su glavni akteri bili zadovoljni udobno zavaljeni u dobro plaćene fotelje.

Nažalost ubrzo posle toga, tako reći jedna za drugom došle su dve velike pošasti svetskih razmera koje i dalje traju, komplikuju se i postaju kompleksnije: pandemija CoViD-19 (od 2020. sa upozorenjem SZO na opasnost od „majmunskih boginja“ 2022.) i rat u Ukrajini (od 24. 02. 2022.). OR nema rešenje za održivost OR, odnosno nema rezervne varijante i prave odgovore, ni u jednom od rokova, koji se razmatraju.

Situacija u kojoj se sada nalazi stanovništvo Zemlje i ugroženost okoline, ozbiljnim polutantima kao posledice oba navedena nepredviđena-neočekivana (?) događaja (mikroplastika i proizvodi supstanci emitovanih usled vojnih dejstava), nema pozitivan ishod u dogledno vreme. Ilustrativan je primer gradjanskog rata u Siriji, koji je počeo 2011. godine i sa manjim intenzitetom traje i danas u kojoj je zbog navedenih okolnosti i nezapamćene suše (Cilj 13.: Klimatske promene) ove godine proizvedeno nepunih milion tona žitarica, što je samo oko 25 % višegodišnje proizvodnje i nedovoljno je za stanovništvo ove zemlje, a nema ni za izvoz susednim zemljama.

U zaključku navodimo deo naše nedavne prezentacije [„Are Sustainability (and Sustainable Chemistry) on the Edge?“] na Fall 2022 Conference of the American Chemical Society, sa jasnom porukom da je na bilo koji rok sveobuhvatna održivost, a pre svega da

su proizvodnja hrane i ishrana-iskorenjivanje siromaštva i gladi, praktično nedostižni ciljevi OR.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

613.2(048)

502.131.1:338.439(048)

СТРУЧНИ скуп "Одржива исхрана у одрживом развоју" (2022 ; Београд)

Zbornik sažetaka radova prezentovanih na Stručnom skupu "Održiva ishrana u održivom razvoju",
Beograd 04. novembar 2022. / [organizator] Društvo za ishranu Srbije. - Beograd : Društvo za ishranu
Srbije, 2023 (Beograd : Ton plus). - 21 str. ; 24 cm

Tiraž 100. - Str. 5: Održiva ishrana u održivom razvoju: Javnozdravstveni i tehnološki izazovi / Ljiljana
Trajković Pavlović. - Bibliografija uz pojedine apstrakte.

ISBN 978-86-909633-6-2

а) Исхрана -- Апстракти б) Храна -- Производња -- Одрживи развој -- Апстракти

COBISS.SR-ID 107400201

ISBN 978-86-909633-6-2

